

Chyťal tloušťě na višni

Barbora Hladká

Ústav formální a aplikované lingvistiky

Matematicko-fyzikální fakulta

Univerzita Karlova v Praze

<http://ufal.mff.cuni.cz>

Jedna noc s informatikou a matematikou
MFF UK, 26. ledna 2016

Chytil tlouště na višni

Tloušť ulovený na třešně

David Hrstka

Jak vyzrát na vychytralého tlouště. Vyzkoušejte bahýnko a ovoce

---

Tloušti se nenechají jen tak napálit. Pro většinu rybářů představují výzvu: "Kdo s koho..." Vyzkoušejte neobvyklé **návnady**, které by vám mohly pomoci. ... Při **lovu na ovoce*** je velmi důležité vybrat vhodné lovné místo. Šanci na krásné úlovky budete mít v místech, kde jsou přímo nad hladinou větve ovocných stromů (třešeň, **višeň**)...

---

*A co lov tloušťů na maso?

Chytal tloušťě na višni **aneb** Učíme počítače (nejen) česky

---

Učíme počítače (nejen) česky

□ např. větné rozbory

Chceme-li naučit počítač větné rozборы

...

Chceme-li ho naučit víc ...

Jak přežít (den)2 na matfyzu

Víte, proč nosí matfyzáci kostkované košile? Aby si určili souřadnice, kde je svědí záda.

Hned vedle chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně úřaduje Informatická sekce matematicko-fyzikální fakulty. Polovina jejích studentů si na škole vyláme zuby. Soustíčkem, které zaskočí, bývá často matematická analýza, tak obávaná, že je kultovní. Obsah předmětu zní hrůzostrašně: funkce, limity, derivace, integrály, teorie míry, nekonečné řady a analytické funkce. Prý všechno kromě algebry, analyzuje se cokoliv, co se dá. A dá se toho hodně ...

Chceme-li naučit počítač

- např. opravovat gramatické chyby

Chceme-li naučit počítač opravovat gramatické chyby

Jak přežít (den)2 na matfyzu

Víte, proč nosí matfyzáci kostkované košile? Aby si určili souřadnice, kde je svědí záda.

Hned vedle chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně úřaduje **I**nformatická sekce **m**atematicko-fyzikální fakulty. Polovina jejích studentů si na škole vyláme zuby. Soustíčkem, které zaskočí, bývá často matematická analýza, tak obávaná, že je kultovní. Obsah předmětu zní hrůzostrašně: funkce, limity, derivace, integrály, teorie míry, nekonečné řady a analytické funkce. Prý všechno kromě algebry, analyzuje se cokoliv, co se dá. A dá se toho hodně ...

Chceme-li naučit počítač

- např. sumarizovat text

Chceme-li naučit počítač sumarizovat text

Jak přežít (den)2 na matfyzu

Víte, proč nosí matfyzáci kostkované košile? Aby si určili souřadnice, kde je svědí záda.

Hned vedle chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně úřaduje Informatická sekce matematicko-fyzikální fakulty ...

Přednáška Matematická analýza I začíná v devět ráno v prvním patře. Matfyzák je chytrý a krásný.

Chceme-li naučit počítač

□ např. překládat

Chceme-li naučit počítač překládat

 Translate

Czech to English (large, generic) ▾

Auto-translate

Víte, proč matfyzáci nosí kostkované košile? Aby si určili souřadnice, kde je svědí záda.

You know, why matfyzáci wears plaid shirts? To determine the coordinates of where the itch is back.

Chceme-li naučit počítač

- např. doplnit obrázek k textu

Chceme-li naučit počítač doplnit obrázek k textu

Stock Photo Finder

1710 words in czech language — 1,395,677 images found

Add tags...

Suggested tags: **kluka** **pedagoga** **minuty** **derivate** **přednáška**

Matfyzákem se člověk nestává, ale rodí. Matfyzáci to tvrdí s pýchou v hlase. Matematiku, fyziku nebo informatiku můžete studovat i na dalších školách. Matfyzákem se ale stanete jen na jediné z nich – na pražské matematicko-fyzikální fakultě. Zkusila jsem zjistit co tihle lidé ve škole vlastně dělají.

Víte, proč nosí matfyzáci kostkované košile? Aby si určili souřadnice, kde je svěděl záda.

Hned vedle chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně úřaduje Informatická sekce matematicko-fyzikální fakulty. Polovina jejích studentů si na škole vyláme zuby. Soustičkem, které zaskočí, bývá často matematická analýza, tak obávaná, že je kultovní. Obsah předmětu zní hrůzostrašně: funkce, limity, derivace, integrály, teorie míry, nekonečné řady a analytické funkce. Prý všechno kromě algebry, analyzuje se cokoliv, co se dá. A dá se z toho hodně.

„Například si představ, že stoupáš pod určitým úhlem do kopce. Jedna věc je spočítat, jak rychle na ten kopec vyjdeš. Druhá je zjistit, kolik energie spotřebuješ. Aby se to dalo derivovat a integrovat,“ zkouší hranice mé představivosti informatik a bývalý matfyzák Martin.

Hafo vzorečků a vět je pro větší legraci u zkoušky rozděleno na praktickou a teoretickou část. K teorii se prý lze propočítat. Právě přednáška z analýzy slibuje

college professor teacher front statistical regression equation formula chalkboard academia academic analysis analyze answer blackboard board calculate college chalk chalkboard class classroom equation formula formulae green high instructor math maths mathematical mathematics problem regression school statistical statistics professor

Chceme-li naučit počítač

- např. vyhledat spojení dle hlasové komunikace s uživatelem

Chceme-li naučit počítač vyhledat spojení

- Volejte **800 899 998** a získejte informace o veřejné dopravě v ČR

Chceme-li učit počítač

Jak na to?

Pozor na ...

Jak přežít (den)2 na matfyzu

Víte, proč nosí matfyzáci kostkované **košile**? Aby si určili **souřadnice**, kde je svědčí záda.

Hned vedle chrámu sv. Mikuláše na Malé **Straně** úřaduje Informatická sekce matematicko-fyzikální fakulty. Polovina jejích studentů si na škole vyláme zuby. Soustíčkem, které zaskočí, bývá často matematická analýza, tak obávaná, že je kultovní. Obsah předmětu zní hrůzostrašně: funkce, limity, derivace, integrály, teorie míry, nekonečné řady a analytické funkce. **Prý všechno kromě algebry, analyzuje se cokoliv, co se dá.** A dá se toho hodně ...

Naučme počítač
ohýbat česká slova

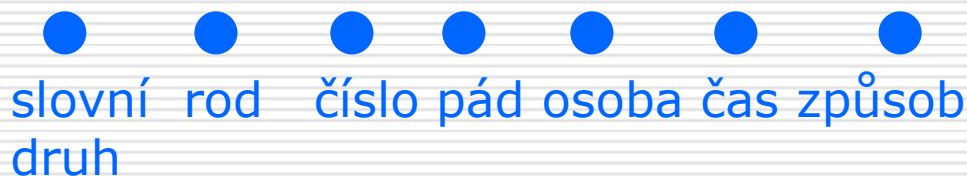
Učíme počítač ohýbat česká slova

□ Druhy slov

- 1 ■ Podstatná jména
- 2 ■ Přídavná jména
- 3 ■ Zájmena
- 4 ■ Číslovky
- 5 ■ Slovesa
- 6 ■ Příslovce
- 7 ■ Předložky
- 8 ■ Spojky
- 9 ■ Částice
- 10 ■ Citoslovce

□ Mluvnické kategorie

- rod M,I,F,N
- číslo S,P
- pád 1,2,3,4,5,6,7
- osoba 1,2,3
- čas R,P,F
- způsob N,I,C
- ...

Učíme počítač ohýbat česká slova

□ Příprava učebnice tvaroslovných rozborů

slovo	značka

Matfyzák	1MS1---
je	5MS-3RN
chytrý	2MS1---
a	8-----
krásný	2MS1---

Učíme počítač ohýbat česká slova

Příprava učebnice tvaroslovných rozborů

1. Vybrat věty

2. Udělat rozbory

Ne na papíře!

Např. v editoru Čapek

Učíme počítač ohýbat česká slova

□ Učebnice

Honza 1MS1--- měl 5MS-3PN
pak 6----- příležitost 1FS4---
promluvit 5----- si 3—3--- s 7-----
ním 3MS7--- mezi 7----- čtyřma 4-----
očima 1NP7---.

Moje 3XS1--- sestra 1FS1--- teď 6-----
myje 5FS-3RN talíře 1MP4--- od 7-----
oběda 1IS2--- ...

Učíme počítač ohýbat česká slova

□ Učebnice v tabulkách

slovo se značkou	kolikrát	dvojice značek za sebou	kolikrát
Honza 1MS1---	10		
měl 5MS-3PN	15	1MS1--- 5MS-3PN	10
pak 6-----	30	5MS-3PN 6-----	15
příležitost 1FS4---	10	7 3MS7---	2
příležitost 1FS1---	5	...	
...			
se 7-----	40		
myje 5MS-3RN	1		
myje 5FS-3RN	1		
...			

Počítač už tvarosloví umí

učebnice

Honza 1MS1---	10x
měl 5MS-3PN	15x
pak 6-----	30x
příležitost 1FS4---	10x
příležitost 1FS1---	5x
se 7-----	40x
myje 5MS-3RN	1x
myje 5FS-3RN	1x
1MS1--- 5MS-3RN	10x
5MS-3RN 6-----	15x
7 3MS7---	2x

Honza 1MS1---

1 myje 5MS-3RN

2 nádobí 6-----

Honza myje nádobí

učebnice

nádobí a předložka?

Počítač už tvarosloví umí

- ❑ Učebnice (asi) nikdy nebude obsahovat všechny možné věty
- ❑ Vždy bude pouze vzorkem
- ❑ Proto počítač bude dělat chyby, ale
  - čím větší učebnice, tím méně chyb

Toto byl lehounký úvod do strojového učení s učitelem

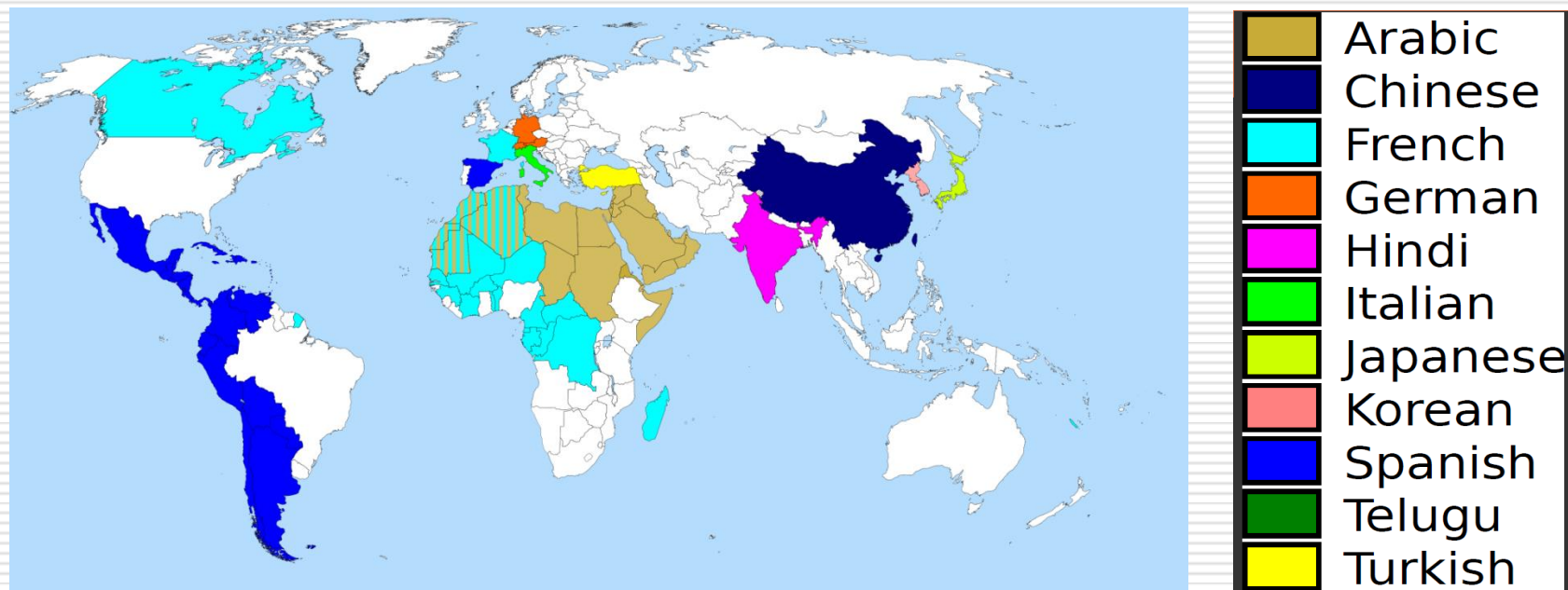
1. Ukázat počítači **příklady** toho, co chceme, aby uměl, tj. připravit učebnici
2. Říct počítači, na co se má v učebnici dívat, tzv. **příznaky**
  - ❑ např. jak jdou tvaroslovné značky za sebou
3. Převést příznaky do **matematických** struktur
  - ❑ např. relativní frekvence

Učíme počítače (nejen) česky

- Učíme počítač ohýbat anglická slova
- 1. Připravíme učebnici v editoru Čapek
  - anglické věty v Čapkově označujeme
- 2. Dále postupujeme jako pro češtinu

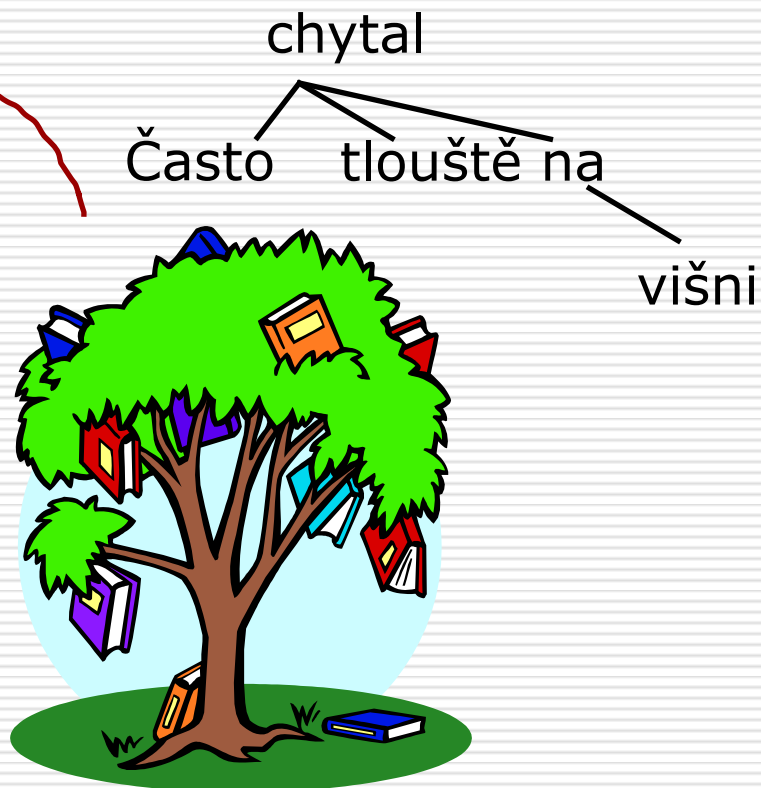
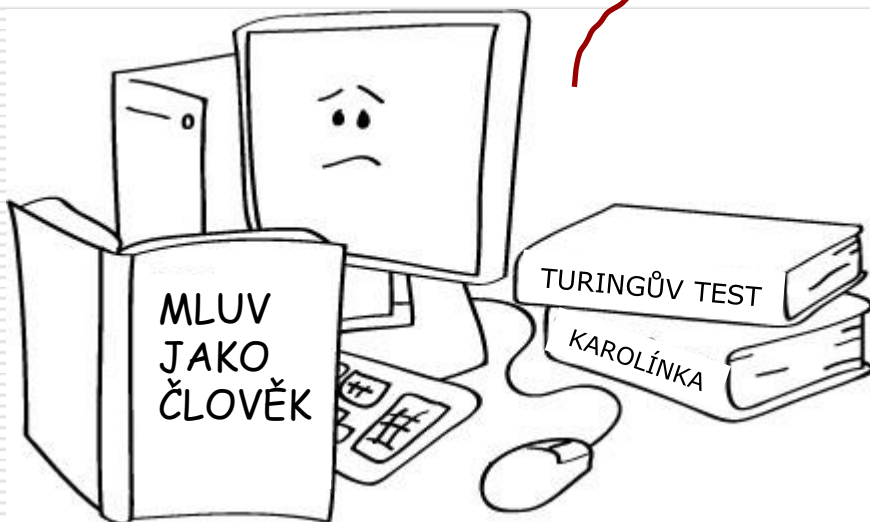
Učíme počítače (nejen) česky

Skupina studentů, rodilých mluvčích 11 jazyků, píše anglickou esej. Anonymně. Pro každou esej určete rodný jazyk jejího autora.

se věnuje automatické komunikaci člověka s počítačem v přirozeném jazyce.

UČENÍ

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

matematicko-fyzikální fakulta

Lingvistika
na matfyzu

I ♥
50_s

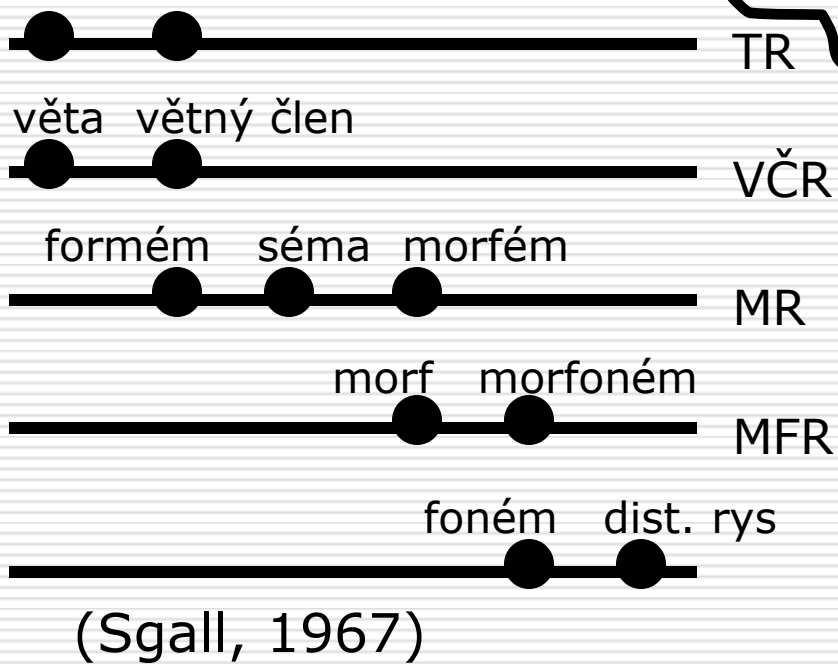
I ♥
60_s

I ♥
90_s

formální lingvistika

aplikovaná lingvistika*

data

nástroje

text a řeč

*Počítačová lingvistika nebo počítačnická lingvistika nebo počítačové zpracování přirozeného jazyka nebo jazykové technologie.

garantuje studijní plán I3

Matematická lingvistika

Povinné předměty

kód	Předmět
NPFL067	Statistické metody zpracování přirozených jazyků I
NPFL092	Technologie pro NLP
NPRG027	Zápočet k projektu
NPRG023	Softwarový projekt
NTIN090	Základy složitosti a vyčíslitelnosti
NTIN066	Datové struktury I
NSZZ023	Diplomová práce I
NSZZ024	Diplomová práce II
NSZZ025	Diplomová práce III

- ❑ Mgr.
- ❑ Ph.D.

Povinně volitelné předměty

kód	Předmět
NPFL068	Statistické metody zpracování přirozených jazyků II
NPFL083	Lingvistická teorie a gramatické formalismy
NPFL070	Zdroje lingvistických dat
NPFL075	Pražský závislostní korpus
NPFL054	Úvod do strojového učení
NPFL093	Aplikace NLP
NPOZ009	Odborné vyjadřování a styl
NPFL087	Statistický strojový překlad
NPFL094	Morfologická a syntaktická analýza
NPFL006	Úvod do formální lingvistiky
NPFL095	Moderní metody v počítačové lingvistice I
NPFL038	Základy rozpoznávání a generování mluvené řeči
NPFL082	Informační struktura věty a výstavba diskurzu
NPFL096	Komputační morfologie
NPFL079	Algoritmy rozpoznávání mluvené řeči
NPFL099	Statistické dialogové systémy
NPFL106	Obecná lingvistika
NPFL103	Vyhledávání informací

Učíme počítače

- metody strojového učení jsou oborově nezávislé
- lékařství, bankovníctví, zábavní průmysl, ...

Matfyz pomáhá dolovat data

19. 12. 2014 | Fakulta | článek

Ústav formální a aplikované lingvistiky (ÚFAL) MFF UK a společnost DATLOWE, která se zabývá vývojem řešení pro inteligentní zpracování textů a chytrým vyhledáváním v těchto textech, se dohodly na oficiální spolupráci. DATLOWE bude přenášet výsledky výzkumu ÚFAL do komerčních aplikací v různých odvětvích.

Odkazy

- Doležalová Marie. [Přízemní herečka na matfyzu](#), 8. ledna 2015, Reportér
- ÚFAL – [popularizace](#)